

Jumalanpalvelus 4. sunnuntaina helluntaista Nurmijärven kirkossa 21.6.2015 klo 10. Teksti Matt. 9:9 - 13

Matt 9:9-13 (Vrt. Mark 2:13-17//Luuk 5:27-32)

Jeesus kutsuu Matteuksen

9. Kun Jeesus kaupungista lähtiessään kulki tulliaseman ohi, hän näki Matteus -nimisen miehen istuvan siellä. Jeesus sanoi hänelle: "Seuraa minua", ja hän nousi ja lähti seuraamaan Jeesusta.

10. Jeesus oli sitten aterialla hänen kodissaan. Sinne tuli myös useita publikaaneja ja muita syntisiä, ja he aterioivat Jeesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa.

11. Tämän nähdessään fariseukset sanoivat Jeesuksen opetuslapsille: "Kuinka teidän opettajanne syö yhdessä publikaanien ja muiden syntisten kanssa!"

12. Jeesus kuuli sen ja sanoi: "Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat.

13. Menkää ja tutkikaa, mitä tämä tarkoittaa: 'Armahtavaisuutta minä tahdon, en uhrimenoja.' En minä ole tullut kutsumaan synnittämiä, vaan syntisiä."

Päivämme aiheena on "Jumalan ennättävä armo", jonka alaotsikoksi tänään sopii "Jeesus kutsuu Matteuksen". Kertomus esiintyy Matteuksen, Markuksen ja Luukkaan evankeliumeissa aivan vähäisiä yksityiskohtia lukuun ottamatta samanlaisena. Matteus ja Luukas seuraavat varsin uskollisesti lähteenään olleen Markuksen evankeliumin kertomusta: halvatun parantumisesta ja opetuslapsen, siis Matteuksen tai Leevin kutumisesta ja häävieraista, jotka eivät paastoa (Matt 9:1-17//Luuk 5:17-39//Mark 2:1-22). Evankelista Matteus on muuttanut muualta tuiki tuntemattoman Leevin, joka Markuksella määritellään vielä tarkemmin Alfeuksen pojaksi, Matteus -nimiseksi mieheksi. Päivämme teksti jättää pois kaikki paikan määrittelyt, mutta voimme päätellä, että Jeesus oli lähdössä kotikaupungistaan Kapernaumista (Matt 9:1,9 ; vrt. Mark 2:1,13). Tarkastelemme tapahtumaa ja sen sanomaa tänään ensisijaisesti Matteuksen evankeliumin näkökulmasta (Matt 9:9-13; vrt. Mark 2:13-17;Luuk 5:27-32).

Tunnettiin sanonta: 'Juudea ei johda mihinkään - Galilea johtaa kaikkialle'.

Palestiina oli Jeesuksen aikana silta Euroopan ja Afrikan välissä. Kapernaum

toimi ikään kuin porttina, matkalla Damaskosta Galilean kautta kulkevalle ns. meritielle tai 'rantatielle', joka seurasi Karmel -vuoren sivuitse pitkin Saaronin tasankoa ja lopulta Gazan kautta Egyptiin (ks. William Barclay, The Gospel of Mark 1974 s.45-6). Näin ollen oli varsin luontevaa, että Kapernaumista lähtiessään Jeesus "kulki tulliaseman ohi" (Matt 9:9a). Jeesuksella oli tapana opettaa taivasalla. Jeesuksen toiminnasta on osuvasti sanottu, että "ulkoilman on määrä olla Hänen kirkkonsa, sinisen taivaan Hänen alttarinsa ja mäenrinteen tai kalastusveneeseen Hänen saarnatuolinsa" (Barclay, Mark s.45). Matteus - nimiselle miehelle tulliasemalla Jeesus sanoi: "Seuraa minua", ja hän nousi ja lähti seuraamaan Jeesusta" (Matt 9:9b). Jeesuksen kehoitus seurata kosketti miestä samalla vallalla ja voimalla kuin Jeesuksen opetus aiemmin vuorisaarnassa (ks. Matt 7:29). Mies ei epäröinyt. Hän seurasi Jeesusta. Matteus menetti paljon: mukavan työn, hyvät tulot ja mukavan taloudellisen turvallisuuden. Hän luopui tulliasemastaan ja seurasi Jeesusta. Matteus löysi Jeesuksessa elämänsä päämäärän, saavutti työssä menetetyt kunniallisuutensa ja löysi elämästään seikkailun, jota hän ei aiemmin ollut osannut edes uneksia (ks. William Barclay, The Gospel of Matthew Vol 1 1975 s.339). Hän seurasi Jeesusta. Rohkaiskoon Matteuksen esimerkki meitäkin kuulemaan Jeesuksen kutsua: "Seuraa minua." Jeesus ei missään sanonut, '**Sano minun perässäni**', vaan pikemminkin '**Seuraa minua**', tulkaa minun mukaani. Se merkitsee, että Jeesus ei ensin vaatinut opetuslapsiltaan, miehiltä ja naisilta, uskon tunnustamista, vaan pikemminkin hän kutsui heitä täysin käytännölliseen opetuslapseuteen, seuraamaan Jeesusta ja hänen elämäntapaansa. Tärkeätä ei ole sanoa 'Herra, Herra', vaan 'tehdä taivaallisen Isän tahto'. ... '**Seuraaminen**' -... Se on opetuslapseuden tarkoitus: uskoa **itsensä Jeesuksen haltuun** ja hänen elämäntavalleen ja kulkea omalla tavallamme hänen ohjeittensa mukaisesti - meillä kullakin on oma tapamme!" (Hans Küng, Christianity 1995 s.50 - 52). **Meillä jokaisella on oma tapa.**

"Jeesus oli sitten aterialla hänen kodissaan" (Matt 9:10a). Ammattiryhmä, publikaanit, joihin Matteus kuului, oli Jeesuksen aikana varsin vihattu. Toisaalta evankeliumimme ilmoittaa ammattiryhmän täysin neutraalisti. Toisaalta jatko sisältää tuon tutun halventavan sivumerkityksen. "Pitäisi siis puhua toisaalta veronkantajista tai tullimiehistä ja toisaalta epärehellisistä virkamiehistä" (Aimo T. Nikolainen, Matteuksen evankeliumi, Avaa Uusi testamenttisi I 1983 s.76). Veronkantajat ja tullimiehet toimivat ikään kuin vieraan vallan palveluksessa hieman samaan tapaan kuin oman aikamme verottaja. Meillä tuo vieras valta on oma valtiomme. Matteus on tulkinnut Jeesusta aivan oikein, kun tuo vieras valta oli juuri Rooman valtakunta (ks. Jeesuksesta näin esim. John Dominic Crossan, God and Empire, Jesus Against Rome, Then and Now 2007 257 s.).

Tuon ajan ihmiset olivat kaiken kaikkiaan ankarasti verotettuja. Verottajalla oli lähes yhtä suuri mielivalta kuin nykyisin. Erona on vain se, että tuo mielivalta perustui Jeesuksen aikana ensisijaisesti veronkantajien ja tullimiesten epärehellisyyteen. Matteuksen tapaiset tullimiehet eivät olleet vihattuja pelkästään siksi, että he toimivat alistajan, Rooman valtion edusmiehinä, vaan siksi, että useimmiten he olivat työssään epärehellisiä. Nykyaikainen lainsäädäntö on kitkenyt tuota epärehellisyyttä pois. Oman aikamme verottajan mielivalta taas perustuu sille jätettyyn kohtuuttomaan harkintavaltaan. Uudistustenkin jälkeen aikamme verolainsäädäntö on säilyttänyt tämän perusongelman muuttamattomana. Samoista asioista voi kuntakohtaisesti vallita hyvin erilaisia käytäntöjä. Siitä useimmilla veronmaksajilla on omakohtaisia kokemuksia. Köyhempi kansan osa, tavalliset palkan saajat, maksavat useimmiten nuhteettomasti veronsa, ja tavallisten kuukausipalkkalaisten ulkopuoliset ihmisryhmät. Näin kävi myös usein ihmisille jo Jeesuksen aikana. Vielä kreikkalaisen vallan ajalla verotusjärjestelmä oli painottunut varakkaisiin, jotka maksoivat enimmäkseen valtion hallintokulut. Oman aikamme tilanne on toisin. Vaikka varakkaat ihmiset maksaisivat 100 % tuloistaan veroa, niin se ei riittäisi

kattamaan Suomen valtion tuloihin jäävää aukkoa. Myös Rooman vallan aikana verotusjärjestelmä muuttui olennaisesti huonompaan suuntaan. Tämän saivat tuntea nahoissaan Palestiinan siirtokunnan asukkaat. Verotaakka kohdistui näiden alistettujen alueiden kansalaisiin, enimmäkseen köyhään kansaan, maaveroina. Oma verolainsäädäntömme on henkisesti enimmäkseen Rooman vallan peruja niin kuin koko länsimainen lainsäädäntö. Tarkemmin sanottuna se on Ruotsin vallan ajalta. Päättäjiemme kannattaisi kaivaa esille täällä meilläkin vähän aikaa palvelleen papin, Terho Pursiaisen, nerokkaan kirjanen ”Kriisiajan etiikka” (Kunnallisalan kehittämissäätiö, Polemia – sarja nro 3, 1993). Tuossa kirjasessa pohdiskellaan juuri oman aikamme taloudellisia ongelmia. Huomion arvoinen havainto löytyy mm. siitä, että **kun kuninkaan osa, ihmisten tuloverotus nousee liian korkeaksi, niin sen tuotto laskee. Jos tuo tuloverotus on kohtuullinen, niin sen tuotto nousee.** Johtopäätöksenä voi todeta, että **kohtuuton verotus ajaa ihmiset epärehellisyyteen.** Toki se on väärin, mutta juuri tästä oli kokemusta jo Jeesuksen ajan roomalaisessa yhteiskunnassa. Moraalisesti verottajan mielivalta on aina yhtä arveluttavaa kuin yksittäisten ihmistenkin epärehellisyys, ns. verovilpit, jotka voivat olla joko laillisia tai laittomia. Tarkoitus ei mielestäni näissä asioissa voi pyhittää keinoja. Valitettavasti kuitenkin juuri verolainsäädäntömme kasvattaa meistä aivan liian helposti Matteuksen tapaisia epärehellisyydestä eläviä ihmisiä. Verottajan ja kansalaisten kissa-ja-hiiri-leikki jatkuu. Mottona: Kaikki, mitä ei laissa suoraan ja kirjaimellisesti kielletä, on sallittua. Jeesuksen kutsu "seuraa minua" on edelleenkin ajankohtainen. Kutsu voitaisiin kohdistaa yhtä hyvin aikamme publikaaneille kuin tavalliselle ihmisellekin. Mutta lähdemmekö yhtä helposti seuraamaan Jeesusta?

[Lisätietona, jota en saarnassani puhunut: Valtion verot koostuivat Jeesuksen aikaan seuraavasti. Maaveroa maksettiin kymmenykset viljasta ja viidesosa hedelmistä ja viinistä joko rahana tai tavarana. Tuloveroa vuosittain 1 % tuloista. Henkiveroa maksoivat kansalaiset puoli sekeliä. Nelihenkinen perhe näin ollen maksoi veroja 8 denaria eli maatyöläisen 8 päivän palkka vastaavan määrän (ks. Matt 20:2) kerran vuodessa. Viime mainittu vero koski laajimmillaan miehiä läpi koko elämän, naisia ikävuosina 3-62 (ks. tästä PHEME PERKIN, Taxes in the New Testament JRE 12 1984 s.182-4). Muita veroja koottiin tullina 2 1/2 % - 12 1/2 % kaikista kaupunkiin tuotavista ja

sieltä vietävistä tavaroista. Kuormajuhdist, kärrynpyöristä ja akseleista maksettiin vero. Eräänlainen liikevaihtovero koski kaikkia ostettuja tai myytyjä tavaroita. Rooman vallan aikana verojärjestelmän monimutkaisuus ja sekavuus oli verrattavissa minkä tahansa nykyaikaisen valtion järjestelmään. Lisäksi kansan verotaakkaa lisäsivät vuosittain tempeliveroina maksettavat kymmenykset (3Moos 27:30 - 33; 4Moos 18:21; 5Moos 14:22 - 29; Matt 23:23).] Ymmärrämme varsin hyvin kansan vihan ja inhon epärehellisiä veronkantajia ja tullimiehiä kohtaan. Perinteisesti "ryövärit, murhamiehet ja veronkantajat" luokiteltiin samaan joukkoon kuuluvaksi (Barclay, Matthew s.337-8). Piittaamatta tästä halveksunnasta Matteus kuuli Jeesuksen kutsun, "hän nousi ja lähti seuraamaan Jeesusta" (Matt 9:9c) ja kutsui Jeesuksen taloonsa aterialle. Ateriyhteys vahvisti itämaisen tavan mukaisesti Jeesuksen ja Matteuksen väliset siteet. Käykö meille tämän päivän ihmisille "yhtä luontevasti sanoa: 'Tule meille illalla syömään' kuin Matteukselta" (ks. Raili Heikinheimo SKPLJ 3/86 s.39)?

Matteuksen kodissa tapahtuvasta aterialla todettiin, että "sinne tuli myös useita publikaaneja ja muita syntisiä, ja he aterioivat Jeesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa" (Matt 9:10bc). Kukaan itseään kunnioittava juutalainen ei olisi mielellään mennyt sellaiseen seuraan syömään. "Tämän nähdessään fariseukset sanoivat Jeesuksen opetuslapsille: 'Kuinka teidän opettajanne syö yhdessä publikaanien ja muiden syntisten kanssa!'" (Matt 9:11). Edinburghissa vaikuttanut hyvin tunnettu Raamatun selittäjä kertoo mieleeni tulleen tapauksen eräästä naisten kerhosta. Valkoihoinen nainen, joka oli synnyttänyt aviottoman, puoliverisen lapsen ja kuljetti lasta usein mukanaan noissa naisten tapaamisissa, joutui silmätikuksi. Pappi oli saanut kuulla tästä, ja erään kerran hän tuli naisen luo ja sanoi tälle: "Minun täytyy pyytää, älä tule tähän kerhoon enää. Toiset naiset lakkaavat käymästä, jos vielä tulet." Nainen katsoi pappiin silmiinpistävästi kaihoisesti ja sanoi: "Arvon herra, tiedän, että olen syntinen, mutta eikö täällä ole mitään paikkaa, johon syntinen voi mennä?" Nainen lähti eikä palannut. Onneksi pelastusarmeija otti hänet sentään avosylin vastaan (ks. tästä Barclay, Mark s.47). Joskus me kristityt olemme olleet tai peräti olemme näin pikkusieluisia.

Jeesus kuuli kohtaamiensa fariseusten arvostelun ja sanoi näille: "Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat" (Matt 9:12). [Lisätietoa josta en saarnassani puhunut: Tämä Jeesuksen vastaus muistuttaa kreikkalaisen kyynikkojen koulukunnan perustajasta kerrottua erästä anekdoottia. Ateenalaista filosofia, Antisthenesta, Sokrateen oppilasta, n. 5. vs. eaa. syytettiin siitä, että tämä seurusteli pahojen ihmisten kanssa. Tämä vastasi arvostelijoilleen: "Lääkäreidenkin havaitaan yleisesti seurustelevan sairaiden kanssa, mutta he eivät saa kuumetta" (Diog. Laert., Lives VI.1.1). Syntiset ovat Jeesuksen ensi sijainen huolenaihe, niin kuin sairaat ovat lääkärin huolenaihe" (ks. tästä Beare, The Gospel according to Matthew 1981 s.226-7).]

Jeesuksen arvostelijat pelkäsivät saavansa ikään kuin syntisiltä tartunnan. Syntisiin kuuluivat ne, jotka rikkoivat Vanhan Testamentin lain tooran tai kirjanoppineiden opetukset. Usein syntisiin kuului myös tavallinen, oppimaton ja tietämätön 'maan kansa' (hepr. *'am ha-arets*), siis tavalliset veronmaksajat. Juutalaiset opettajat sanoivat mm., että "tietämätön ihminen ei koskaan voi olla hurskas" (kts. Barclay, Mark s.51). Jeesus sitä vastoin hakeutui tällaisten ihmisten seuraan. Sen tähden uskonnollinen johto ei koskaan häntä ja hänen opetustaan hyväksynyt. Jeesus näet halusi opettaa ihmisiä elämään oikein.

Jeesus vetoaa tekstissämme profeetta Hoosean sanoihin: "Menkää ja tutkikaa, mitä tämä tarkoittaa: 'Armahtavaisuutta minä tahdon, en uhrimenoja' (Hoos 6:6 LXX eli Septuaginta, kreikankielinen käännös) En ole tullut kutsumaan synnittömiä, vaan syntisiä" (Matt 9:13). Myöhemmin Matteus kertoo Jeesuksen vedonneen samaan sanaan kiistakeskustelussa sapatista fariseusten kanssa (Matt 12:7). Jeesus ei tullut kutsumaan vain omavanhurskaita, itseriittoisia ja synnittömiksi itseään luulevia. Hän kutsui kaikkia. Syntisten kanssa syöminen ja sapattina ruoan hankkiminen, elämän säilyttäminen oli Jeesukselle luonnollista. Siinä ei ollut Jeesuksen kannalta mitään tuomittavaa. Siksi hän vetosi inhimilliseen armahtavaisuuteen. Jeesuksen kohtaamat fariseukset eivät tätä ymmärtäneet. Heille vanhurskaus merkitsi synnittömyyttä. Kerran kreikkalainen Epiktetos, kiertelevä kyynikkopuhuja nimitti opetuksiaan "pelastuksen lääkkeeksi" (kts. Barclay, The Gospel of Luke 1974 s.62). Samaa voimme sanoa Jeesuksesta

ja hänen opetuksestaan. Jeesus on jo nimensä mukaisesti "pelastaja", pelastuksen lääke syntisille sieluille. Olkaamme kiitollisia siitä, että Jumalan ennättävä armo on tänään tullut luoksemme Jeesuksessa ja hänen sanomassaan. Unohtakaamme uskonnollinen itsekkyytemme. Olkaamme avoimia. John Wesley, tunnettu julistaja sanoi kerran osuvasti: "Kukaan ihminen ei koskaan menisi yksin taivaaseen; hänen täytyy joko löytää tai tehdä ystäviä" (Barclay, Luke s.62). Kristityn velvollisuutena on jakaa muille lähimmäisilleen jo eläessä siitä siunaksesta, jonka itse on löytänyt. "Menkää ja tutkikaa, mitä tarkoittaa: 'Armahtavaisuutta minä tahdon, en uhrimenoja'" (Matt 9:13). Aamen.

—